

BOSHLANG'ICH SINIF O'QITUVCHILARINING ONA TILI VA O'QISH SAVODXONLIGI DARSLARINI INTERFAOL METODLAR ASOSIDA TASHKILLASH YUZASIDAN USLUBIY TAVSIYALAR

Saymurotova Shaxnoza Turg'unovna

Toshkent viloyati Angren shahar 17-maktabning

Boshlang'ich ta'lim o'qituvchisi

Annotatsiya: Ushbu uslubiy tavsiyada boshlang'ich sinif o'qish darslarida interfaol metodlardan foydalanish, darslarni zamonaviy usulda tashkillash borasida bahs-munozarali fikr-mulahazalar aytib o'tilgan.

Kalit so'zlar: metod, "Tushunchalar tahlili", "Ustunchalar", "Bo'laklarni tiklash", "To'g'ri-noto'g'ri", "Ha yoki yo'q", "FSMU"

Ilm – inson uchun Olloh tomonidan berilgan eng oliy ne'mat. Barcha jonzodlardan inson aql-zakovati bilan ajralib turadi. **"Yoshlikda olingan bilim — toshga o'yilgan naqsh kabidir"**, - deya Imom al-Buxoriy bejizga ta'kidlamagan bo'lsa kerak. Chindan ham, inson hayotining aynan yoshlik davrida o'rganilgan har qanday bilim, ko'nikmalar, u ulg'aygach erishgan barcha yutuqlarining kaliti bo'lib xizmat qiladi. Yoshlik – kishi umrining bahor davri, unda hayotning bo'lg'usi yillari uchun urug' ekiladi. Ilm esa insonning hayot yo'lida yo'lchi yulduz singari mayoq vazifasini o'taydi. Kelajak avlodga ta'lim berishda boshlang'ich ta'lim o'qituvchilariga juda mas'uliyat yuklanadi. Bolalarni erkin fikrlovchi, yangilikka intiluvchi va barkamol inson qilib tarbiyalash boshlang'ich sinflardan olib boriladi, bu jarayon muhim vazifalardan biridir. Bugungi kun talabi asosida darslarni zamonaviy usulda, yangi metodlar asosida o'tish o'qituvchini ijodkor bo'lishga mavzuni tez va oson o'quvchilar ongiga yetib borishiga sababchi bo'ladi. Har bir darsni o'ziga xos usul asosida o'tish, o'quvchining fanga bo'lgan qiziqishini oshirish, uning qalbida ilmga muhabbat uyg'otish o'qituvchining mahoratiga bog'liq. Muallimning mahoratini oshirishga xizmat qiluvchi vositalardan biri zamonaviy pedagogik texnologiyalardir. Zamonaviy pedagogik texnologiya – hozirgi zamon didaktikasi va pedagogikasi taraqqiyotining mahsuli. Har bir zamonaviy pedagog mavjud pedagogik texnologiyalarni o'z darslarida qo'llasa, albatta ijobiy natijaga erishadi. Bugungi kun o'qituvchisining maqsadi barkamol yoshlarni tarbiyalash, ularga puxta ta'lim-tarbiya berish, zarur axborotlar bilan ta'minlash, mustaqil fikrlashga o'rgatish, bilim va hayotiy ko'nikmalar hosil qilish, ular qalbida vatanparvarlik, xalqparvarlik tuyg'ularini qaror toptirishdan iborat. Bu ezgu maqsadlarni ilg'or pedagogik va innovatsion texnologiyalar asosida o'tilgan mashg'ulotlarda amalga oshirish mumkin. O'quvchilarni o'qish darsiga qiziqtirish uchun interfaol metodlarning tashkil etilishi,

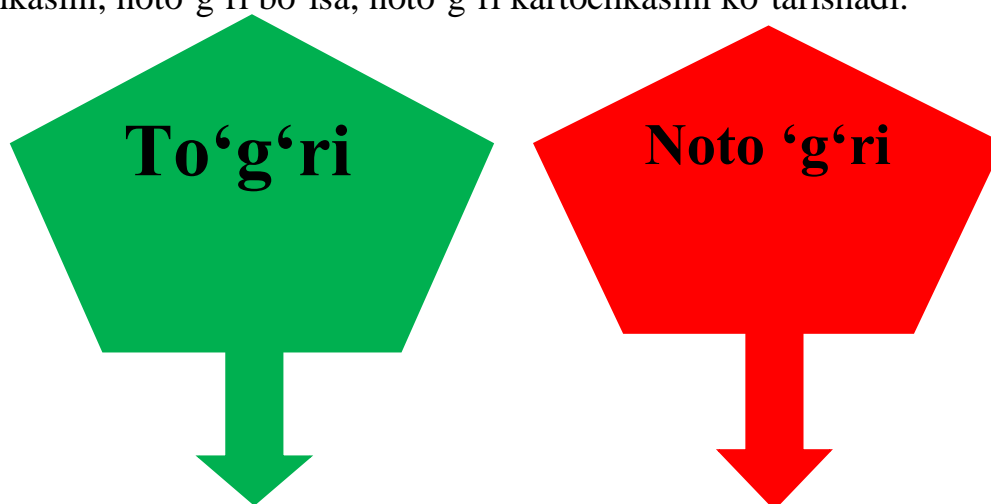
yangi mavzuni mustahkamlash, o‘tilgan mavzularni takrorlashda muhim ahamiyat kasb etadi. Masalan: “Tushunchalar tahlili” metodidan “Halollik” nomli o‘zbek xalq ertagini mustahkamlash uchun foydalanish mumkin. Bunda o‘qituvchi o‘tilgan mavzuni mustahkamlash va takrorlashga ma’lumotlarni aytib ketadi, O‘quvchilarga tushunchalar tushurilgan jadval tarqatiladi. Tushunchani izohlab, o‘quvchilar uning tahlilini yozishadi.

№	Tushuncha	Tahlil
1.	Halollik	Vijdon bilan, insof yuzasidan ish tutish; to‘g‘rilik, soflik
2.	Omoch	Yer haydaydigan asbob
3.	Jinoyatchi	Ayb, gunoh ish qilgan shaxs

Yana bir metod bu – “Ustunchalar” metodi. Bu metodni sinfni uch guruhga ajratganimizda qo‘llasak, hamma o‘quvchining fikrlashiga ega bo‘lamiz. Mavzu: “Ot so‘z turkumining ma‘no turlari” Ma‘no turlari ustunchalarga yozilib, plakat holda o‘quvchilarga taqdim etiladi. O‘quvchilar ertak qahramonlarini belgilangan vaqt mobaynida ustunchalarga yozishadi, va izohlashadi:

“Halollik” ertagi	“Qush ini” rvoyati	“Ahillik – ulug‘ baxt” ertagi	“Donishmand yigiti” ertagi
Dehqon Dehqonning oshnasi Donishmand	Qush Bolalar	Donishmand chol Yetti o‘g‘il	Donishmand chol To‘ng‘ich o‘g‘il O‘rtancha o‘g‘il Kenja o‘g‘il

“To‘g‘ri-noto‘g‘ri” metodi. O‘quvchilarga yangi yoki o‘tilgan mavzular yuzasidan savollar beriladi. Ularning qo‘llariga to‘g‘ri va noto‘g‘ri kartochkalari bo‘ladi. Savol yoki ma’lumotlar o‘quvchilarga aytiladi, to‘g‘ri bo‘lsa, to‘g‘ri kartochkasini, noto‘g‘ri bo‘lsa, noto‘g‘ri kartochkasini ko‘tarishadi.

“Bo‘laklarni tiklash” metodi. Bu metodda o‘qish darslarida she‘r, topishmoq, maqollarni eslab qolish malakasini tekshirish uchun foydalaniladi. She‘r, topishmoq, maqol matni bo‘laklarga bo‘linib, o‘quvchilarga aralash holda beriladi. O‘quvchilar bo‘laklarni tiklab, sinf doskasiga qo‘yilgan ko‘rgazma taxtasiga yopishtirishadi.

“Tushunchalar tahlili”, “Ustunchalar”, “Bo‘laklarni tiklash”, “To‘g‘ri-noto‘g‘ri”, “Ha yoki yo‘q”, “FSMU” va boshqalar. Bu metodlarni har bir darslarda foydalanib borish orqali o‘tilgan va yangi mavzularni mustahkamlash mumkin.

Bundan tashqari o‘qish darslarida berilgan hikoya, ertak va rivoyatlarni rollarga bo‘lgan holda o‘quvchilar bilan birgalikda sahnalashtirilsa, o‘quvchilar yodida tez va oson saqlanadi.

Xulosa qilib aytadigan bo‘lsak, bugungi kunda zamonaviy darslar va interfaol metodlarning ijobiy tomonlari juda ko‘p. Uni qo‘llash orqali mavzularni, o‘zbek va bolalar adabiyotini mukammal o‘rganish mumkin. O‘qish fani betakror, uning har bir qirralari kash qilinmagan ummonga teng. Adabiyotimizni qadrlab, uning har bir qirralarini fanda kashf qilishimiz lozim. “O‘zbekiston – kelajagi buyuk davlat” ekanligini doimo esda saqlagan holda yurtimizga munosib farzandlarga ta’lim-tarbiya beraylik. O‘zbekiston kelajagiga yetuk va namunali shaxslar yetishib chiqishi uchun munosib hissa qo‘shaylik.

Foydalanilgan adabiyotlar ro‘yxati:

1. Umumiy o‘rta ta’limning ona tili fanidan davlat ta’lim standarti va o‘quv dasturi. Toshkent-2017 2.
2. M.Umarova, X.Xamrakulova, R.Tojiboyeva. O‘qish kitobi. Toshkent: “O‘qiyuvchi” -2019-yil
3. Yo‘ldosheva D. Ashurbayeva R. Ta’limida zamonaviy pedagogik texnologiyalar.- T.: Turon Zamin Ziyo. 2018.
5. Internet materiallari : <http://go.mail.ru/searchi?>. “ Ta’lim texnologiyalari”